

Regeringens proposition till riksdagen om uppsägning av överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen och med förslag till lag om upphävande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen ger sitt samtycke till att Finland säger upp överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen som ingicks i Paris 2001

Internationella vinkontoret grundades ursprungligen 1924. Namnet ändrades från vinkontor till organisation 1958. Finland anslöt sig till organisationen 1992. Överenskommelsen om att upprätta Internationella vinorganisationen ingicks 2001, då vissa tekniska procedurer som gäller organisationens verksamhet ändrades. Organisationens verksamhet skulle emellertid fortfarande fokusera på vetenskapliga och tekniska rekommendationer för vinodlingssektorn.

Enligt överenskommelsen om att upprätta organisationen kan en part säga upp överenskommelsen när som helst med en uppsägningstid på sex månader genom ett skriftligt meddelande till organisationens generaldirektör och republiken Frankrikes regering.

Det föreslås att Finland ska utträda ur organisationen närmast av ekonomiska orsaker.

Lagen om upphävande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen avses träda i kraft genom förordning av statsrådet samtidigt som uppsägningen träder i kraft.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Internationella vinkontoret grundades den 29 november 1924 genom försorg av sex medlemsländer. Kontoret fick ett nytt namn (International Vine and Wine Office) den 4 september 1958, på svenska fortsättningsvis Internationella vinkontoret. Då den nya överenskommelsen färdigställdes i april 2001 hade organisationen sammanlagt 45 medlemsländer. Finland anslöt sig till organisationen 1992, och Oy Alko Ab utsågs att representera Finland i organisationen. År 1997 överfördes den officiella representationen till jord- och skogsbruksministeriet, som företräder Finland i organisationens generalförsamling och verkställande kommitté samt har hand om administrativa frågor som anknyter till medlemskapet.

Överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen, nedan organisationen, ingicks 2001 (FördrS 5 och 6/2004), då vissa tekniska procedurer som gäller organisationens verksamhet ändrades. Samtidigt ändrades organisationens namn till Internationella vinorganisationen (International Organisation of Vine and Wine). Den nya överenskommelsen innebär inga väsentliga ändringar i organisationens verksamhet. De största ändringarna gällde närmast förfarandet för godkännande av beslut, och organisationens verksamhet skulle fortfarande fokusera på vetenskapliga och tekniska rekommendationer för vinsektorn.

Till organisationens uppgifter hör bl.a. att främja hållbar vinodling, skapa regler för vinprodukters äkthet, främja god regleringspraxis, följa marknadens utveckling, påverka konsumenternas hälsa samt stärka det internationella samarbetet.

I organisationens olika expertgrupper och kommittéer har Finland företrätt av Oy Alko Ab:s Laboratorium för alkoholkontroll och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Finlands medlemsbidrag har tagits ur jord- och skogsbruksministeriets anslag.

Organisationens rekommendationer är inte bindande för medlemsstaterna, men de tillämpas t.ex. i Europeiska unionens (EU) lagstiftning. EU:s medlemsstaters ställningstaganden till organisationens beslut koordineras inom EU. Överenskommelsen innehåller inte i sig några bestämmelser som omfattas av unionens behörighet eftersom bestämmelserna gäller organisationens förvaltning och metoder (bl.a. rösträtt och finansiering). Europeiska unionen har för närvarande ingen officiell ställning i organisationen. Europeiska kommissionen har emellertid uppgett att den förhandlar med organisationen om Europeiska unionens officiella ställning inom organisationen. I praktiken kunde det bli aktuellt exempelvis med något slag av observeringsställning inom organisationen.

De resolutioner som ska behandlas av organisationens generalförsamling behandlas på förhand av rådets arbetsgrupp. I Finland behandlas de av undersektionen för vin- och alkoholärenden, sektionen för jordbruk och livsmedel (EU-18) och överlämnas till behandling i riksdagen (96 § och 97 § i grundlagen). Varje medlemsstat har två grundröster i organisationen. Tilläggsrösterna räknas enligt den ställning medlemslandet har inom vinodlingssektorn. Det totala antalet tilläggsröster utgör hälften av det totala antalet grundröster. Finland har två grundröster.

För närvarande finns det 46 medlemsländer i organisationen och tio internationella organisationer är observatörer. Medlemmarna representerar uppskattningsvis 80 procent av vinkonsumtionen och 85 procent av vinproduktionen i världen. Av EU-länderna är Polen, Estland, Lettland, Litauen, Danmark, Irland och England inte medlemmar i organisationen.

Det att Finland gick med i den nya överenskommelsen 2001 motiverades bl.a. med att Finland i Internationella vinkontorets (OIV) expertarbetsgrupper bättre skulle kunna påverka internationella vinbestämmelser än enbart genom EU. I praktiken har Finlands påverkansmöjligheter bedömts vara relativt små, och en betydande del av organisationens verksamhet anknyter till frågor som gäller vinproducerande länder. I Finland produceras inte druvviner, men en del av de druvviner som säljs i Finland buteljeras här. I regeringens proposition (RP 174/2001 rd) fastslås att det med hänsyn till produktsäkerheten och konsumentskyddet är viktigt att Finland deltar i arbetet i expertarbetsgrupperna. Enligt bedömningar har dock antalet sådana ärenden varit litet jämfört med andra frågor som anknyter till vinproduktion.

Det föreslås att Finland ska utträda ur organisationen närmast av ekonomiska skäl. Det uppkommer kostnader för Finland av det årliga medlemsbidraget, personalkostnader för användning av arbetstid och resekostnader för deltagande i möten. Största delen av organisationens verksamhet hänför sig till ärenden som gäller vinproducerande länder. I praktiken har Finlands påverkansmöjligheter inom organisationen bedömts vara tämligen små.

2 Propositionens konsekvenser

Som en följd av utträdet ur organisationen kommer Finland att spara det årliga medlemsbidraget som för närvarande är 13 400 euro. Dessutom kommer Finland att spara i kostnader som anknyter till användning av arbetstid och resekostnader som anknyter till organisationens verksamhet.

I Finland sköts uppgifter som hänför sig till organisationens verksamhet av jord- och skogsbruksministeriet, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och Laboratoriet för alkoholkontroll (Alko). Arbeta som föranleds av organisationens verksamhet är bl.a. behandling av resolutioner samt därtill hörande officiella ställningstaganden och behandling i sektioner. Skötsel av praktiska ärenden som hör till verksamheten, exempelvis att svara på olika uppgiftsförfrågningar och deltagande i möten, föranleder också kostnader i anslutning till användning av tjänstetid och resor.

3 Beredningen av propositionen

Regeringens proposition har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet.

I fråga om den tekniska beredningen av propositionen har man varit i kontakt med utrikesministeriet. Remissyttranden om utkastet till regeringens proposition har begärts av social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, utrikesministeriet, justitieministeriet, statsrådets kansli, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, Tullen, Livsmedelsindustriförbundet rf, Etanoliteollisuusyhdistys, Laboratoriet för alkoholkontroll, Patent- och registerstyrelsen och Ålands landskapsregering.

I yttrandena motsattes i huvudsak inte utträdet ur organisationen och det fanns inget att anmärka på propositionens innehåll. Tullen hade inget att anföra om propositionen, men tulllaboratoriet förde fram att Finland aktivt har deltagit i organisationens arbetsgrupp ”Methods of Analysis”, och då medlemskapet i organisationen upphör, är det tänkbart att möjligheterna till ett sådant samarbete och tillgången till information försvåras. Livsmedelsindustriförbundet rf konstaterade i sitt yttrande att med hänsyn till att det är en organisation som har anknytning till tillverkning av druvviner, har dess verksamhet inte haft någon särdeles central roll för alkoholdrycksindustrin i Finland. Med tanke på alkoholindustrin i Finland som helhet där det utöver egen tillverkning även finns många företag som fungerar som importörer är det emellertid viktigt att man i Finland även känner till diskussionerna som förs på det här området. Internationella vinorganisationen företräder även geografiskt sett den världsomspännande vinprodukt-

ionen samtidigt som den även idkar gott samarbete med EU-organ. På ovan nämnda grunder konstaterade Livsmedelsindustriförbundet i sitt yttrande att det fortfarande vore till fördel för Finland att i egenskap av medlem delta i organisationens verksamhet.

I fråga om konsekvenserna av ett utträde ur organisationen kommer tillgången till information sannolikt att tryggas även i fortsättningen t.ex. via organisationens täckande webbplats. Dessutom kommer Finland sannolikt även i fortsättningen att kunna följa med diskussioner som hänför sig till organisationens förvaltningsområde t.ex. via EU:s arbetsgrupper. Europeiska kommissionen har uppgett att den förhandlar med organisationen om Europeiska unionens officiella ställning inom organisationen. De resolutioner som ska behandlas av organisationens generalförsamling behandlas på förhand av rådets arbetsgrupp.

4 Ikraftträdande

Enligt artikel 18 i överenskommelsen får en part när som helst säga upp överenskommelsen genom skriftlig underrättelse till organisationens generaldirektör och republiken Frankrikes regering sex månader på förhand.

Lagen om upphävande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen avses träda i kraft samtidigt som uppsägningen träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

5 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning

Riksdagen godkände avtalet om upprättandet av Internationella vinorganisationen den 10 december 2001.

I regeringens proposition (RP 174/2001 rd) konstaterades att överenskommelsen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Sådana bestämmelser ingår i artikel 11 i överenskommelsen, enligt vilken Internationella vinorganisationen är en juridisk person och varje medlem ska ge den sådan rättshandlingsförmåga som kan behövas för att utöva verksamheten. Enligt grundlagsutskottets ståndpunkt bestäms det i Finland genom lag om status som juridisk person med tillhörande rättsförmåga och juridisk handlingsförmåga (GrUU 38/2000 rd).

Riksdagens godkännande krävdes för Finlands anslutning till överenskommelsen även av den orsaken att medlemskapet i Internationella vinorganisationen innebar att Finland förband sig vid organisationens finansiering. Bestämmelser som kräver riksdagens godkännande är även internationella förpliktelser som har bindande konsekvenser för riksdagens budgetbefogenheter (GrUU 45/2000 rd).

Enligt 94 § i grundlagen krävs riksdagens godkännande också för uppsägning av sådana förpliktelser, om förpliktelsen vad gäller innehållet hör till de förpliktelser som kräver riksdagens godkännande. I Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ny Regeringsform för Finland (RP 1/1998 rd) konstateras att eftersom en uppsägning av en internationell förpliktelse emellertid i många fall också återverkar på statens interna rättsförhållanden och eftersom en uppsägning också annars kan ha stor betydelse för Finland, är det motiverat att förutsätta riksdagens godkännande för uppsägning av förpliktelser som hör till riksdagens behörighetsområde. Vidare konstateras i propositionen att riksdagens ställning som högsta statsorgan, också från en mera allmän synpunkt, förutsätter att internationella förpliktelser som faller inom ramen för riksdagens behörighet inte kan sägas upp utan riksdagens samtycke.

RP 104/2015 rd

Beslutet om godkännande av överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen fattades i tiden med enkel majoritet. Enligt 94 § 2 mom. i grundlagen ska även beslut om godkännande av uppsägning av en internationell förpliktelse fattas med enkel majoritet. Uppsägningen av överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen rör inte grundlagen på det sätt som avses i andra meningen i 94 § 2 mom.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås att riksdagen godkänner uppsägningen av överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen som ingicks den 3 april 2001 i Paris.

Samtidigt föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om upphävande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen

I enlighet med riksdagens beslut

1 §

Genom denna lag upphävs lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen (1563/2001).

2 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 29 oktober 2015

Vid förhinder för statsministern, familje- och omsorgsminister

Juha Rehula

Jordbruks- och miljöminister Kimmo Tiilikainen